

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**СИЛАБУС ВИБІРКОВОГО ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ
«ЕКОНОМІЧНА ДІАГНОСТИКА»**

Мова навчання – *українська*

Шифр та найменування галузі знань *05 «Соціальні і поведінкові науки»*

Код та найменування спеціальності *051 «Економіка»*

Освітньо-професійна програма *«Економіка підприємства»*

Кваліфікація *магістр з економіки*

Ступінь вищої освіти *магістр*

Затверджено на засіданні Методичної Ради зі спеціальності *№ 051 «Економіка»*
«30» 08 2024 р. протокол № 1.

Реєстраційний номер у навчальному відділі

К 19-05 / 2024-25

Кафедра: [Економіка промисловості](#)
Викладач: Кулаковська Тетяна Анатоліївна, професор кафедри економіки промисловості, доктор економічних наук, професор

Профайл
Контакти:
Tetiana_Kula@ukr.net
(093) 596-47-21

Освітній компонент викладається на 1 курсі у 1 семестрі

Кількість: кредитів - 3, годин – 90

Аудиторні заняття, годин:	всього	лекції	практичні
денна	30	14	16
заочна	12	8	4
Самостійна робота, годин	Денна – 60		Заочна – 78

Розклад занять

2. Анотація освітнього компоненту

Освітній компонент (ОК) «Економічна діагностика» є прикладним компонентом економічного циклу, який дозволяє за допомогою методичного інструментарію здійснити діагностику стану підприємства з урахуванням впливу чинників зовнішнього та внутрішнього середовища та розробити комплекс заходів з підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності.

В сучасних умовах господарювання актуальною є проблема своєчасного діагностування економічного стану підприємства з урахуванням впливу чинників зовнішнього та внутрішнього середовища. Використання сучасного методичного апарату та інструментарію економічної діагностики дозволяє виробити об'єктивні висновки щодо проблем розвитку підприємства. Використання результатів діагностики забезпечує ефективне управління підприємством та динамізм його розвитку.

3. Мета освітнього компоненту

Мета: метою вивчення ОК «Економічна діагностика» є надання знань про використання методичного апарату та інструментарію економічної діагностики для визначення стану підприємства.

Завдання: формування системного уявлення про діагностику стану підприємства з урахуванням впливу чинників зовнішнього та внутрішнього середовища; опанування методичного інструментарію проведення діагностики стану та потенціалу розвитку підприємства.

У результаті вивчення освітнього компоненту «Економічна діагностика» здобувач освіти повинен:

знати: сучасні методичні підходи до економічної діагностики підприємства з метою забезпечення ефективного управління підприємством.

вміти давати кількісну характеристику та робити якісну ідентифікацію стану підприємства.

4. Компетентності та програмні результати навчання

У результаті вивчення освітнього компоненту «Економічна діагностика» здобувач вищої освіти отримує наступні програмні компетентності та програмні результати навчання, які визначені в [Стандарті вищої освіти зі спеціальності 051 «Економіка»](#) й [освітньо-професійній програмі](#)

Інтегральна компетентність

Здатність визначати та розв'язувати складні економічні задачі та проблеми, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення у сфері економіки або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов та вимог.

Загальні компетентності:

- ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК4. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК8. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК1.Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень.

СК3.Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.

СК4.Здатність використовувати сучасні інформаційні технології, методи та прийоми дослідження економічних та соціальних процесів, адекватні встановленим потребам дослідження.

СК6.Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.

СК7.Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.

Програмні результати навчання:

1. Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем.
2. Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності.
7. Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропоновані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень.
8. Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань.
9. Приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень.

5. Інформаційний обсяг освітнього компоненту

5.1. Перелік лекційних завдань

№ теми	Зміст теми	Кількість годин	
		Денна ф.н.	Заочна ф.н.
Змістовий модуль 1. Діагностика як інструмент забезпечення ефективного функціонування та розвитку підприємства у конкурентному середовищі			
1	Тема 1. Предмет та завдання дисципліни «Економічна діагностика» Економічна діагностика: її сутність, класифікація та ознаки. Визначення необхідності діагностики підприємства в сучасних	1	1

№ теми	Зміст теми	Кількість годин	
		Денна ф.н.	Заочна ф.н.
	умовах, предмета дослідження дисципліни, та основних задач проведення діагностики на підприємстві.		
2	<p>Тема 2. Діагностика конкурентного середовища підприємства Конкурентне середовище підприємства: умови його формування та чинники впливу. Методика діагностики конкурентного середовища Оцінка конкурентоспроможності держави, галузі, регіону, підприємства. Методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності держави. Методичні підходи до оцінки інвестиційної привабливості держави. Оцінка конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості України та її регіонів. Оцінка конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості галузей промисловості. Методи оцінки конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості окремих підприємств.</p>	1	-
3	<p>Тема 3. Оцінка конкурентоспроможності підприємства та продукції підприємства Методичні підходи до оцінки конкурентного потенціалу підприємства. Метод аналізу ієрархій (МАІ). Метод факторного аналізу. Метод «ланцюжка цінностей». Методичний підхід до оцінки конкурентного потенціалу підприємства по методу многокутника конкурентоспроможності (метод «профілів» конкурентоспроможності). Метод семантичного позиціювання. Аналіз можливостей конкурентів. Методичний підхід до оцінки конкурентного потенціалу підприємства та конкурентоспроможності продукції підприємства по методу теорії ефективної конкуренції. Методичний підхід до оцінки конкурентного потенціалу підприємства та конкурентоспроможності продукції підприємства по методу «Дельфі». Метод оцінки конкурентного потенціалу І. Герчикової.</p>	2	1
4	<p>Тема 4. Діагностика майна і ринкова ціна підприємства Причини проведення оцінки майна підприємства та оцінки підприємства як бізнесу. Поняття «вартість», які застосовуються в цілях оцінки. Опис бізнесу, збір и аналіз внутрішній и зовнішній інформації для проведення оцінки підприємства або бізнесу. Методологія оцінки вартості підприємства. Метод дисконтованих грошових потоків. Метод капіталізації доходів. Порівняльний підхід до оцінки вартості підприємства. Витратний підхід до оцінки бізнесу. Метод вартості чистих активів підприємства. Метод ліквідаційної вартості.</p>	2	1
5	<p>Тема 5. Фінансова діагностика Експрес-діагностика фінансового стану підприємства. Факторні моделі оцінки фінансового стану підприємства. Двох факторна модель оцінки імовірності банкрутства підприємства. Методичний підхід до оцінки імовірності банкрутства при застосуванні Z-рахунка Альтмана. Метод рейтингової оцінки фінансового стану підприємства. Модель Дюпона. Загальна діагностика ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства. Оцінка ефективності управління основною діяльністю підприємства. Оцінка ефективності управління інвестиційній діяльністю підприємства. Оцінка ефективності управління Оцінка ефективності управління фінансовою діяльністю підприємства.</p>	2	1

№ теми	Зміст теми	Кількість годин	
		Денна ф.н.	Заочна ф.н.
	Факторний аналіз динаміки рентабельності власного капіталу (згідно методу ланцюгових підстановок).		
	Всього за ЗМ 1	8	4
Змістовий модуль 2. Фінансова стратегія управління підприємством. Діагностика потенціалу та економічної безпеки підприємства			
6	Тема 6. Комплексне управління поточними активами і поточними пасивами Чистий оборотний капітал і поточна фінансова потреба підприємства. Управління основними елементами оборотних коштів. Завдання оперативного управління оборотними активами і пасивами. Фактори, що впливають на величину поточної фінансової потреби. Суть спонтанного фінансування. Формування політики комплексного управління поточними активами та поточними пасивами. Управління грошовими активами.	2	1
7	Тема 7. Фінансова стратегія управління підприємством. Дивідендна політика Фінансова стратегія підприємства, її роль та місце у загальній стратегії. Матриці фінансових стратегій фірми. Класичні теорії виплати дивідендів. Теорія незалежності дивідендів. Теорія переваги дивідендів. Теорія мінімізації дивідендів. Сигнальна теорія дивідендів. Теорія відповідності дивідендної політики складу акціонерів Підходи до формування дивідендної політики.	2	2
8	Тема 8. Діагностика потенціалу підприємства Сутність, основні характеристики та складові виробничого потенціалу підприємства. Оцінка стану та використання виробничого потенціалу підприємства. Оцінка стану використання виробничого потенціалу.	1	0,5
9	Тема 9. Діагностика економічної безпеки підприємства Характеристика економічної безпеки підприємства. Інструментарій оцінки рівня економічної безпеки підприємства. Механізми забезпечення належної економічної безпеки підприємства.	1	0,5
10	Тема 10. Діагностика корпоративної культури підприємства Поняття, етапи розвитку міжнародного бізнесу та глобалізація економічного розвитку. Характеристика ТНК як форми міжнародного об'єднання. Організаційно-правові форми ТНК. Механізм діяльності ТНК: структура управління, формування стратегії розвитку.	-	-
	Всього за ЗМ 2	6	4
	Разом за ОК	14	8

5.2. Перелік практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
1 / 1	«Діагностика конкурентного середовища підприємства».	2	0,5
2 / 1	«Оцінка конкурентоспроможності підприємства та	2	0,5

	продукції підприємства»		
3 / 1	«Діагностика майна і ринкова ціна підприємства»	2	0,5
4 / 1	«Фінансова діагностика»	2	0,5
	ВСЬОГО за МК 1	8	2
5 / 2	«Комплексне управління поточними активами і поточними пасивами»	2	0,5
6 / 2	«Фінансова стратегія управління підприємством. Дивідендна політика»	2	0,5
7 / 2	«Діагностика виробничого потенціалу підприємства»	2	0,5
8 / 2	«Діагностика економічної безпеки і культури підприємства»	2	0,5
	ВСЬОГО за МК 2	8	2
Всього		16	4

5.3. Перелік завдань до самостійної роботи

№	Назва самостійної роботи	Кількість годин за змістовими модулями для форм навчання	
		денної	заочної
1	Опрацювання окремих розділів програми, які не виносяться на лекції	-	23
	Тема 2. Діагностика конкурентного середовища підприємства	-	13
	Тема 10. Діагностика корпоративної культури підприємства	-	10
2.	Виконання індивідуальних робіт:	40	40
	ІР№1	20	20
	1. Зробити аналіз конкурентоспроможності _____ галузі промисловості України.		
	2. Дослідити стан конкурентної боротьби у _____ галузі.		
	ІР№2	20	20
	1. На основі даних підприємства (прикласти дані за будь-які два роки: Баланс підприємства і Звіт про фінансові результати), провести з використанням моделі Дюпона методом ланцюгових підстановок, фінансову діагностику компанії. Пояснити процеси, що відбуваються в компанії, виявити резерви, недоліки і запропонувати відповідні рекомендації.		
3.	Підготовка тез доповідей за результатами індивідуальної роботи	5	-
4.	Підготовка до підсумкового тестування	15	15
	Всього СРС	60	78

6. Система оцінювання та вимоги

Контроль успішності навчання здобувача проводиться у формах поточного і підсумкового контролю.

Формами поточного контролю є:

- модульні контрольні роботи;
- виконання і захист індивідуальних завдань;
- усне опитування.

Підсумковий контроль – *диф. залік*.

Здобувач має право отримати диф.залік, якщо він виконав протягом семестру всі види навчальної роботи без порушення встановлених термінів та отримав позитивну (за національною

шкалою) підсумкову рейтингову оцінку.

Нарахування балів:

Вид роботи, що підлягає контролю	Максимальна кількість оціночних балів	
	Денна	Заочна
Змістовний модуль 1. Діагностика як інструмент забезпечення ефективного функціонування та розвитку підприємства у конкурентному середовищі		
Лекційний курс*	8	4
Практичні заняття*	8	2
Самостійна робота*	14	24
Тестування	20	20
Всього за змістовний модуль 1	50	50
Змістовний модуль 2. Фінансова стратегія управління підприємством. Діагностика потенціалу та економічної безпеки підприємства		
Лекційний курс*	6	4
Практичні заняття*	8	2
Самостійна робота*	14	24
Підготовка та презентація тез*	2	-
Тестування	20	20
Всього за змістовний модуль 2	50	50
Всього	100	100

*Є можливість визнання результатів неформальної освіти відповідно до п.2 [Положення про порядок перезарахування результатів навчання \(навчальних дисциплін\) в Одеському національному технологічному університеті](#).

Критерії оцінювання аудиторних занять (лекцій та практичних, за одне заняття)

Теоретична підготовленість перевіряється і оцінюється за результатами усної бесіди на лекціях та відповіді на питання практичних занять, що складені у відповідності до змісту навчальної програми (денна та заочна форма).

Бали	Характеристика	Оцінка
2,0 – 1,5	Здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, розв'язує задачі, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки	відмінно
1,4 – 1,0	Здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, розв'язує задачі з незначними помилками. При висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки	дуже добре
0,9 – 0,5	Здобувач відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.	добре

Бали	Характеристика	Оцінка
0,4 – 0,1	Здобувач доволі фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання ОК, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.	достатньо
0,1 – 0	Здобувач не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.	незадовільно

Самостійна робота (виконання індивідуальних робіт: денна та заочна форма навчання – 2 роботи (по 1 роботі у модулі))

Бали	Характеристика	Оцінка
14 – 12	Самостійна відпрацьована та вчасно захищена, надані повні обґрунтовані відповіді	відмінно
11 – 9	Самостійна відпрацьована та вчасно захищена, при відповіді допущені неточності	дуже добре
8 – 6	Самостійна відпрацьована, відповіді неповні, допущені помилки	добре
5 – 3	Самостійна відпрацьована, відповіді незадовільні, допущені грубі помилки	достатньо
2 – 0	Самостійна не відпрацьована або надані незадовільні відповіді	незадовільно

Самостійна робота (опрацювання окремих розділів програми, які не виносяться на лекції: заочна форма навчання – 2 тема (по 1 темі у кожному модулі))

Бали	Характеристика	Оцінка
10 – 8	Самостійна відпрацьована та вчасно захищена, надані повні обґрунтовані відповіді	відмінно
7 – 5	Самостійна відпрацьована та вчасно захищена, при відповіді допущені неточності	дуже добре
4 – 3	Самостійна відпрацьована, відповіді неповні, допущені помилки	добре
2 – 1,0	Самостійна відпрацьована, відповіді незадовільні, допущені грубі помилки	достатньо
0,9 – 0	Самостійна не відпрацьована або надані незадовільні відповіді	незадовільно

Самостійна робота (підготовка та презентація тез за результатами індивідуальної роботи: денна форма, ЗМ 2, презентації – 2)

Бали	Характеристика	Оцінка
1,0 – 0,91	Самостійна підготовлена та вчасно презентована, надані повні обґрунтовані відповіді	відмінно
0,9 – 0,8	Самостійна підготовлена та вчасно презентована, при відповіді допущені неточності	дуже добре
0,7 – 0,6	Самостійна підготовлена, відповіді неповні, допущені помилки	добре
0,5 – 0,4	Самостійна підготовлена, відповіді незадовільні, допущені грубі помилки	достатньо
0,3 – 0	Самостійна не підготовлена, присутні елементи плагіату та використання ІІІ або надані незадовільні відповіді	незадовільно

Тестування (під час модульного контролю)

Бали	Характеристика	Оцінка
20 – 16	100 - 81 % правильних відповідей	відмінно

Бали	Характеристика	Оцінка
15 – 10	80 – 64 % правильних відповідей	дуже добре
9 – 5	63 – 55 % правильних відповідей	добре
4 – 2	54 – 43 % правильних відповідей	достатньо
1 – 0	42 – 0 % правильних відповідей	незадовільно

7. Засоби діагностики успішності навчання

Методи навчання, які використовуються у процесі проведення занять, а також самостійних робіт за ОК.

Лекційні заняття: словесні методи: розповідь, пояснення, бесіда, дискусія. Наочні: ілюстрація, спостереження, демонстрація; пояснювально-демонстративний метод, проблемний виклад.

Практичні заняття: виконання практичних робіт з наступним захистом результатів досліджень.

Самостійна робота: робота з навчально-методичними матеріалами, робота з інтернет-ресурсами, реферування, конспектування, науково-пошукова робота здобувачів.

8. Інформаційні ресурси

1. Антикризове управління бізнесом [Електронний ресурс]: навч. посіб. / А. І. Ковальов, Н. В. Кічук, Н. В. Захарченко та ін.; Одес. нац. екон. ун-т. Одеса: ОНЕУ, 2022. 182 с. <https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONANT.2141226>

2. Економічна діагностика [Електронний ресурс]: підручник / В. Л. Дикань, І. В. Токмакова, В. О. Овчиннікова та ін.; Укр. держ. ун-т залізн. трансп. Харків: УкрДУЗТ, 2022. 285 с. <https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONANT.2267898>

3. Конспект лекцій з курсу "Економічна діагностика" [Електронний ресурс]: для здобувачів ступеня вищ. освіти "Магістр" спец. 051 "Економіка" ден. ізаоч. форм навчання. Ч. 1 / Т. А. Кулаковська; Одес. нац. технол. ун-т. Одеса: ОНТУ, 2022. 52 с. <https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONANT.2034826>

4. Конспект лекцій з курсу "Економічна діагностика" [Електронний ресурс]: для здобувачів ступеня вищ. освіти "Магістр" спец. 051 "Економіка" ден. ізаоч. форм навчання. Ч. 2 / Т. А. Кулаковська; Одес. нац. технол. ун-т. Одеса: ОНТУ, 2022. 70 с. <https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONANT.2034872>

5. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни "Економічна діагностика" [Електронний ресурс]: для здобувачів ступеня вищої освіти "Магістр" спец. 051 "Економіка", галузі знань 05 "Соціальні та поведінкові науки ден. та заоч. форм навчання / Т. А. Кулаковська; відп. за вип. О. І. Павлов; Каф. економіки промисловості. Одеса: ОНТУ, 2022. 56 с. <https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONANT.2034786>

6. Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни "Економічна діагностика" [Електронний ресурс]: для здобувачів ступеня вищ. освіти "Магістр" спец. 051 "Економіка", галузі знань 05 "Соціальні та поведінкові науки ден. та заоч. форм навчання / Т. А. Кулаковська; відп. за вип. О. І. Павлов; Каф. економіки промисловості. Одеса: ОНТУ, 2022. 24 с. <https://elc.library.ontu.edu.ua/library-w/DocumentDescription?docid=OdONANT.2034805>

Додаткові:

1. Офіційний веб-портал «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
2. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
3. Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/>
4. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL:

<http://www.nbu.gov.ua/>.

5. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: www.rada.gov.ua.
6. Офіційний сайт –законодавча база «Ліга». URL: www.liga.com.ua.
7. Веб-сторінка Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.gov.ua>.
8. Веб-сторінка Міністерства аграрної політики України. URL: <http://www.minagro.kiev.ua>.
9. Веб-сторінка Головного управління державного казначейства України. URL: <http://www.me.gov.ua/kaznach./plsq1/kaza.a.10>.
10. Веб-сторінка Державного комітету статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

9. Політика освітнього компоненту

Політика всіх освітніх компонент в ОНТУ є уніфікованою та визначена з урахуванням законодавства України, [Корпоративному кодексу ОНТУ](#), [Кодексу академічної доброчесності ОНТУ](#), [Положення про організацію освітнього процесу ОНТУ](#), [Положення про порядок перезарахування результатів навчання \(навчальних дисциплін\) в ОНТУ](#), [вимог ISO 9001:2015 та роботодавців](#).

Викладач ПІДПИСАНО Тетяна КУЛАКОВСЬКА

Розглянуто та затверджено на засіданні кафедри Економіки промисловості
Протокол від «28» 08 2024 р. № 1_

Завідувач кафедри ПІДПИСАНО Олександр ПАВЛОВ

ПОГОДЖЕНО:

Гарант ОП «Економіка підприємства»

д.е.н., професор кафедри
економіки промисловості

 ПІДПИСАНО Вікторія САМОФАТОВА